

Бедрадіна Г. К.
*К.е.н., старший викладач кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПАСАЖИРСЬКИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

Повітряний транспорт – одна з найбільш динамічних галузей світового господарства, яка з кожним роком посідає міцні позиції у світовій транспортній системі. На сьогодні у світі нараховують понад 600 активнодіючих авіакомпаній. У середньому за рік авіатранспорт перевозить 1,5 млрд осіб. Обслуговують міжнародні авіап перевезення більш ніж 1 тис. аеропортів, з них 650 – регулярні міжнародні рейси. За даними британської консалтингової компанії «Skytrax», яка опитала близько 20 млн. пасажирів, найкращими авіакомпаніями світу у 2017 році стали «Qatar Airways», «Singapore Airlines» та «All Nippon Airways». Варто зазначити, що в десятку найкращих в 2017 році увійшли дев'ять авіакомпаній Азії та лише одна авіакомпанія Європи [1].

Розвиток цивільної авіації, як і транспортного сектору в цілому, є одним з ключових та стратегічних напрямків для України. Це, в першу чергу, пов'язано з тим, що Україна є найбільшою країною Європи з вигідним географічним розташуванням, що може претендувати на статус міжнародного транзитного хабу. Країна, особливо її західна частина, є сполучною ланкою на євразійських шляхах, що вигідно з'єднує Східну та Західну Європу, балтійський та прикаспійський регіони.

Зважаючи на наявні статистичні дані та пануючі на ринку настрої, з 2017 р. намітився позитивний тренд у розвитку українських авіаційних перевезень пасажирів та вантажу. Цей переламний момент свідчить про вихід галузі із довготривалої кризи 2014-2015 років, що була спричинена збройним

конфліктом, економічною кризою і втратою двох великих аеропортів Сімферополя та Донецьку.

Статистичні дані про діяльність авіаційної галузі у 2018 році безперечно свідчать про її стабільний розвиток. Так, упродовж 2018 року перевезення пасажирів, вантажів та пошти здійснювали 34 вітчизняні авіакомпанії, якими виконано 100,3 тис. комерційних рейсів (за 2017 рік – 93 тис. рейсів) [2].

При цьому, кількість перевезених пасажирів збільшилась порівняно з 2017 роком на 18,7% та склала 12529 тис. осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Показники діяльності авіакомпаній та аеропортів

Показники	Од. виміру	Всього			у т. ч. міжнародні		
		2017	2018	% 2018/ 2017	2017	2018	% 2018/ 2017
Діяльність авіакомпаній							
Перевезено пасажирів	тис. осіб	10556,3	12529,0	118,7	9614,9	11446,1	119,0
в т.ч. на регулярних лініях	тис. осіб	6768,2	7867,6	116,2	5837,2	6796,2	116,4
Виконані пасажиро-кілометри	млрд. пас. км	20,3	25,9	127,6	19,9	25,4	127,6
в т.ч. на регулярних лініях	млрд. пас. км	12,6	15,6	123,8	12,1	15,1	124,8
Діяльність аеропортів							
Відправлено та прибуло ПС	тис. од.	159,9	182,8	114,3	125,6	145,6	115,9
в т.ч. на регулярних рейсах	тис. од.	121,4	140,3	115,6	95,0	111,5	117,4
Пасажиропотоки	тис. осіб	16498,9	20545,4	124,5	14591,1	18357,5	125,8
в т.ч. на регулярних рейсах	тис. осіб	12646,1	15811,1	125,0	10770,3	13658,7	126,8

Складено автором на основі статистичного щорічника України [2].

Але необхідно визнати, що національний ринок авіаційних пасажирських перевезень залишається монополізованим та закритим. Наслідком чого є досить велика ціна на послуги українських авіакомпаній. Порівняно з країнами Європи, де цивільна авіація є мабуть основним та найдешевшим видом

пересування і квиток в межах Євросони коштує від 1 до 45 євро, в Україні вартість квитка на внутрішніх лініях в одному напрямку може досягати від 50 до 300 євро в залежності від класу салону літака.

З появою на ринку авіаційних перевезень лоукост-компаній традиційні авіакомпанії, які використовують загальноприйняті методи побудови авіаційного бізнесу, відчули значну конкуренцію.

Варто зазначити, що немає єдиного визначення «lowcost company» (LCC), але загальноприйнятим є таке: lowcost airline – це авіаперевізник, який пропонує загалом низькі тарифи, при цьому не надаючи більшість традиційних пасажирських послуг [3]. Ключовими елементами LCC бізнес-моделі в умовах сьогодення є один клас обслуговування, відсутня різноманітність послуг та практика повернення грошей за невикористаний квиток та послуги перебронювання [4, с. 11]. Також бюджетні авіаперевізники використовують агресивний маркетинг, ефективну програму використання палива, лоукост-літаки звільняються від зайвого вантажу, оскільки це істотно впливає на тариф перельоту, а також розважальної інфраструктури для пасажирів.

Варто зазначити, що на ринку України працюють декілька компаній-авіаперевізників з низькими цінами на квитки, які можуть використовувати українці з невисоким рівнем доходу. Наприклад турецькі «Atlas Globl» і «Pegasus Airlines», угорський лоукостер «Wizz Air», компанія «Air Arabia» Об'єднаних Арабських Еміратів, латвійський «Air Baltic».

Поява на українському ринку бюджетних авіакомпаній стала поштовхом до введення нових low-cost-тарифів у провідного українського авіаперевізника «Міжнародні авіалінії України». Авіакомпанія має намір продавати в рік близько 500 тис. авіаквитків за LCC-концепцією. Зараз на сайті МАУ можна купити квитки на деякі рейси за новими тарифами, які іноді вдвічі або втричі дешевші, ніж нині діючі класичні тарифи [5].

Отже, завдяки діяльності лоукост-компаній на ринку авіаційних послуг з'явилися нові тарифні пропозиції, що загостило конкуренцію

між авіаперевізниками. Традиційні авіакомпанії змушені змінювати свою маркетингову політику та переформувати свою діяльність в цілому.

Безумовно, поява на національному ринку дедалі більшої кількості конкурентоздатних іноземних авіакомпаній, як класичного типу так і бюджетних, значно вплине на вартість перевезень та якість обслуговування, наслідком чого дійсно буде реальне задоволення потреб, у першу чергу, українських пасажирів.

Список використаних джерел:

1. Названо найкращі авіакомпанії у 2017 році за версією SkyTrax [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lowcostavia.com.ua>.
2. Статистичний щорічник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Міжнародної асоціації повітряного транспорту (ІАТА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iata.org>.
4. Панасюк І. П. Формування тарифної політики авіакомпанії: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Київ, 2015. – 20 с.
5. Офіційний сайт авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.flyuia.com/ua/ua/home>.
6. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції / За заг. ред. В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк. – К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 332 с.